

Temat: Dopelnienie i sposoby jego wyrażania.

Przeczytaj informacje na temat dopełnienia (podręcznik str. 277-278 → niebieskie ramki) i wykonaj ćwiczenia.

Dopełnienie i sposoby jego wyrażania

▶ podręcznik, s. 277

Dopełnienie to część zdania określająca czasownik. Jest najczęściej wyrażone rzeczownikiem, zaimkiem rzeczownym lub wyrażeniem przyimkowym, np.

kupiła (co?) bluzkę, liczymy (na kogo?) na was, widzieli (co?) to,
porozmawiał (z kim?) z kolegą

Dopełnienie opowiada na wszystkie pytania przypadków zależnych: *kogo?* *czego?*, *komu?* *czemu?*, *kogo?* *co?*, *(z) kim?* *(z) czym?*, *(o) kim?* *(o) czym?*

Uwaga. Dopełnienie może być wyrażone czasownikiem w bezokoliczniku, np. pomogła (co?) zapiąć.

1. Podkreśl w zdaniach dopełnienia. Zapisz pytania, na które odpowiadają podkreślone wyrazy.

2. a) Podkreśl dopełnienia i zapisz, którą częścią mowy zostały wyrażone.

b) Zapisz 2 pytania, na które odpowiedział Simon Stevin, konstruktor żaglowozu. Użyj w każdym co najmniej jednego dopełnienia.

3. a) W podanych zdaniach podkreśl dopełnienia.

Mieszkańcy Scheveningen!

Wkrótce władze miasta otworzą pierwsze połączenie żaglowozowe z Petten.
Właściciel pojazdów poszukuje odważnych pracowników do obsługi żaglowozów.
Specjalna komisja wyłoni najlepszych kandydatów.
Udziałowcy gwarantują wysokie wynagrodzenie.

b) Przekształć zdania tak, by wyrazy w funkcji dopełnienia stały się podmiotami.

c) Wykreśl nieprawdziwe informacje.

Aby wyraz, którym jest wyrażone dopełnienie, mógł pełnić funkcję podmiotu, należy przekształcić zdanie z konstrukcji czynnej na bierną / biernej na czynną.

Rodzaje dopełnień:

- **dopełnienie bliższe** to takie dopełnienie, które po zmianie zdania na stronę bierną staje się podmiotem;

Simon Stevin zbudował żaglowóz.
dopełnienie bliższe

Żaglowóz został zbudowany przez Simona Stevina.
podmiot

- **dopełnienie dalsze** to takie dopełnienie, którego **nie można** przekształcić na podmiot przy zamianie zdania ze strony czynnej na bierną.

Ludzie opowiadali o żaglowozie.
dopełnienie dalsze

4. Ustal, w których zdaniach występują dopełnienia bliższe. Otocz je pętlą.

5. Przekształć zdania z konstrukcji czynnej na zdania w konstrukcji biernej.

- W wielu krajach Europy upowszechniono żaglowozy.
-

- W niektórych żaglowozach przewożono konie.
-

- Konik ciągnął pojazd w razie braku wiatru.
-

6. Przekształć zdania z konstrukcji biernej na czynną.

- Żaglowozy były stosowane przez Chińczyków w tym samym czasie co w Europie.
-

- Prawdopodobnie Stevin został zainspirowany przez Chińczyków.
-

- Żaglowozy były wykorzystywane przez przedsiębiorców do przewozu towarów.
-

Powodzenia!